

Luther Márton öröksége

Ahogy telik az idő, úgy változunk mi emberek is, de az idő múlásával nemcsak mi, hanem világunk is átfurmálódik. Legyen az a társadalmunk, környezetünk, életvitelünk vagy bármi más; fejlődünk. Fejlődünk, és mindent, ami ezt gátolja, eltíporjuk. Nincs kivétel. Legyen az bármennyire fontos vagy mérvadó, feledésbe merülnek, ha nincs az adott korban eszmei értékük. Ugyanez történt a vallással és ünnepeivel, hagyományával.

Luther Márton a protestáns reformáció szellemi atyja, lelkész, reformátor. Ágoston-rendi szerzetesként lett teológus és professzor, a wittenbergi egyetem bibliatanára. A szükséges reformokat sokáig az egységes egyház keretében szeretne volna elérni. Nyelvi és írói adottságai visszhangot váltottak ki, s ez véget vetett a katolicizmus középkori európai egyeduralmának. Az általa lefordított Luther-Biblia a német nyelvterületen ma is az egyik legfontosabb Biblia-fordítás. Az életével kapcsolatosan még van egy érdekes teória, miszerint azért lett szerzetes, mert egy vihar közepette egy tornádó "elkapta", és istenhez könyörgött, hogy ha ezt túléli, akkor ő szerzetes lesz.

A reformáció vagy hitújítás a 16.században, Nyugat-Európában a katolikus egyház hibáinak bírálatával és az azokra való válaszként indult mozgalom. A 15 – 16. században végbemenő változások, a reneszánsz és a humanizmus (emberközpontúság) eszméinek elterjedése következtében változott meg a vallással kapcsolatos magatartás. Luther Márton először az általa megfogalmazott 95 ponttal hívta fel a figyelmet a katolikus egyház hibáira (fényűző élet és a búcsúcédulák árusítása). A 95 pontot 1517. október 31-én kiszegte a wittenbergi vártemplom kapujára.

Ezzel egy időben Kálvin János Svájcban is elindította új, független vallási mozgalmát. E mozgalmak tagjait a papsággal szembeni tiltakozás (protestálás) miatt protestánsoknak nevezték, a kereszténységnek ekkor kialakuló nagy ága a protestantizmus. A reformáció egyes irányzatainak szétválása a különböző protestáns egyházak kialakulásához, majd megerősödéséhez vezetett. Ezek közül az evangélikus és a református egyház a legismertebbek.

A katolikus egyház az ellenreformációval akarta visszaszerezni elvesztett híveit. Szigorú intézkedéseket hoztak. Bevezették az inkvizíciót azokon a helyeken, ahol még a katolikus

egyháznak voltak hívei. Papneveldéket hoztak létre, ahonnan értelemes és okos papok kerültek ki, akik isten igéit terjesztve próbálták visszatéríteni az "elveszett" bárányokat. Az ellenreformáció sikeresnek mondható volt, hiszen egyre többen kezdték újra vallani a katolikus hitet. Ez főleg a bajor területekre volt jellemző, ahol a békés visszatérés mellett megjelent az erőszak is. Magyarországon is elég sikeres volt az ellenreformáció, hála Pázmány Péternek, ki a magyar nemeseket békés módszerekkel visszaterelte az igaz hitűek ösvényére.

Ez egy nagyon véres korszak volt, tele szenvedéssel és harcokkal. Az emberek bármikor megtagadhatták volna a reformáció tanait, de ők mégis kitartottak és szembe fordultak a katolikus egyházzal és az államok uralkodóival, kiállva amellett, amiben hittek. Számomra e korszak borzasztó volt, de ugyanakkor gyönyörű is, mert ekkor volt az első nagyobb szintű összefogás az emberek között, mely oly szép lenne, ha nem egymás ellen harcolnának nagyon sokszor a különböző hitet való közösségek, hanem együtt.

Most, hogy már tudjuk a reformáció és Luther Márton történetét, szeretnék kitérni az ünnepekre. Három főbb ünnepet akarok bemutatni. A karácsonyt, a húsvétot és a pünkösdöt..

Karácsony

A szeretet, a béke és a megváltó Jézusnak, az Isten fiának a születését ünnepeljük. Ez egy gyönyörű ünnep, amit a modern világ megcsúfít azzal, hogy félreérti a karácsony igazi jelentését. De mielőtt ezzel foglalkoznék, a karácsonyi ünnepkört szeretném megismertetni.

A karácsony adventtel kezdődik. Advent a karácsonyt megelőző negyedik vasárnaptól karácsonyig tartó időszak. Advent első vasárnapja egyúttal az egyházi év kezdete is. Az advent szó jelentése „eljövetel”, a latin „adventus Domini” kifejezésből származik, jelentése, pedig „az Úr eljövetele”. Az adventi hétköznapokon szoktak hajnali misét tartani. Advent utolsó vasárnapján minden gyertyát meggyújtunk az adventi koszorún.

A következő héten eljön karácsony napja, amikor is a család együtt van, és különböző módon ünneplik a megváltó világra jövetelét. Ilyenkor a közeli és távoli rokonok összegyűlnek, és egy jó vacsora után egymásnak történeteket mesélve töltik el az este többi részét.

Vízkereszt napján, Jézus Krisztus megjelenésének három eseményét ünnepljük. A három esemény: a napkeleti bölcsek látogatást tesznek a gyermek Jézusnál, Jézus megkeresztelkedése, valamint az első általa véghezvitt csoda a kánai menyegzőn, amikor a vízből bort csinált. Ezen a napon szokta a "fenyőfa" is levenni ünnepi öltözetét.

Ez a kedvenc ünnepem, de mint ahogy már említettem, a modern világ ezt is megmásítja. Az emberek teljesen félreértik, hogy mi is a karácsony igazi jelentősége, és nem is azért ünneplik, mert hívők, hanem mert ez már szokás lett. Sok olyan ismerősöm van, aki nem hisz istenben, mégis előszeretettel várja a karácsonyt. Egyszer megkérdeztem az egyiket, hogy ha nem hiszel istenben és a fiában, akkor miért szereted ennyire ezt az ünnepet. A válasza az volt, hogy az ajándékok miatt. Nos, ez valahogy nem lepett meg, de szíven szúrt. Azt tudtam eddig is, hogy a karácsonyt egyre többen az ajándékozás ünnepének nevezik, amikor az ünnepi ételből degeszre eszik magukat, majd egymást megajándékozva letudnak mindent. Szomorú dolog ez. Nagyon. De sajnos, az a világ, amikor még a szeretet ünnepe volt a karácsony, megszűnt. Nincs meg az a meghitt hangulat, ami régen egy decemberi hónapban érezhető volt. Most mindenki aggódik, hogy milyen ajándékot vegyen meg, hogy beszerezze a megfelelő alapanyagokat a főzéshez. A karácsonyfadíszítés sem a régi. Még amikor négy vagy ötéves voltam, a nagyszüleinknél töltöttük az ünnepet. Együtt díszítettük fel a fát közösen a családdal, és a szaloncukrok felrakása után apával együtt ettük meg azokat úgy, hogy anyáék ne vegyék észre. Életem egyik legszebb karácsonya volt. Mostanság már nincs meg ez a meghitt díszítés. A szülők kicsinosítják és feldíszítik a házat, a gyerekek a gép előtt ülve töltik a karácsonyt. Enni jönnek ki csak meg az ajándékokért, és ennyi számukra a karácsony. Borzalmas. Pár év alatt olyan sok minden megváltozott. De hogy félreértésbe ne essünk, nekem nincs bajom az ajándékozással, mert hát mégis csak örül az ember, ha szerettei meglepik valamivel, de ez is teljesen másképp van, mint azelőtt. A szívből jövő ajándékok száma mára nagyon kevés. Manapság a rideg ajándékozás a divat. Vesznek egy játékot valamelyik konzolos gépre és átadják, sőt még sokszor be sem csomagolják. A másik érzelemmentes ajándékozás, amikor pénzt nyomnak a kezébe azzal a kifogással, hogy nem tudják, mire van szükséged. Még arra sem veszik a fáradságot, hogy vásároljanak neked. Persze van olyan, akinek tényleg nem volt ideje a vásárlásra, mert van ilyen, de egy idő után ez is már csak kifogás, és semmi több.

Nincs már sok idő, és a karácsony elveszti a még megmaradt érzelmi értékét. Sajnálatos dolog, és semmit sem tudunk tenni, hiszen a fiataloknak ez a fajta karácsony teljesen megfelel.

Húsvét

A húsvét sem a régi már...

A húsvét a kereszténység egyik legnagyobb ünnepe. A Biblia szerint Jézus (pénteki keresztre feszítése után) a harmadik napon, vasárnap feltámadt. Kereszthalálával megváltotta minden ember bűnét, feltámadásával pedig legyőzte a halált. A húsvét egybeesik a tavaszi nap-éj egyenlőség idején tartott termékenységi ünneppel is, amelynek elemei a feltámadás, az újjászületés. A húsvét ünnepét a nagyböjt előzi meg, amely Jézus negyvennapos böjtjének emlékére önmegtartóztatásra tanít minket. Virágvasárnap a húsvétvasárnap előtti vasárnap, nagyböjt utolsó vasárnapja.

Húsvéti magyar szokás, hogy a férfiak házról házra járnak vízzel, mostanság kölnivel, hogy meglocsolják a leányzókat. Aznap egy nő sem marad szárazon. A locsolás előtt egy szép verset mondanak, aztán szódával, egy vödör vízzel vagy a kölnivel megöntözik a szeretett lányt vagy nőket, akik cserébe megvendégelik a legényeket és egy hímes tojást adnak nekik.

Ez is megváltozott az idő múlásával. Az férfiak már nem járnak házról házra húsvétolni. Nem divat. Mostanság már csak családon belül ünneplik e szép ünnepet. Meglátogatják a közeli rokonokat és meglocsolják a nőket egy kis kölnivel. A kisgyerekek még mondanak egy-egy verset, de nem viszik túlzásba. Egy nagyon rövidke és eléggé ismert versikét, melyért cserébe csokitojást, -nyulat és pénzt kapnak. Természetesen a tojás és a nyuszi motívumok, amelyek a húsvétra jellemzőek, megmaradtak, de mint tudjuk, a pénz az, ami fontos, és nem maga az ünnep. A pénzen kívül még azért a jó kis ebéd, meg az ebéd végezetével a finom sütemények is jólesnek, de ezeken kívül nincs semmi más, ami megmozgatná a fiatalokat. Nincs meg az a megfelelő kulturális szint, hogy őrizzék a hagyományt, ami egy nemzetté tesz minket. Akik pedig talán őriznék a hagyományt, azok meg félnek, hogy nevetség tárgya lesznek, és ezért nem mernek. Ilyenkor egy kisebb fajta megvetés borítja el a szívemet, mert fáj, hogy kinevetik azt, aki őrzi a magyar szokást. De nem is értem, mi vicces abban, hogy valaki őrzi a tradíciókat, meg hogy miért is lesz tőle valaki "lúzer". Ilyenek a mai fiatalok. Nem ismerik a szabályokat és a fegyelmet. Nem adják meg a kellő

tiszteletet, és nem elég műveltek ahhoz, hogy a hagyományok őrzői legyenek. De ez reményeim szerint még változhat, csak példaképek legyenek.

Pünkösöd

Erről az ünnepről is megvan a szerény véleményem. Sokáig nem is tudtam, hogy ez milyen fontos egyházi ünnep. Azt hittem, hogy csak egy szimpla munkaszüneti nap, míg utána nem néztem. Nézzük csak, mi világosított fel!

A pünkösöd a húsvét utáni hetedik vasárnapon és hétfőn tartott keresztény ünnep, amikor a Szentlélek kiáradását ünnepeljük. Ezen a napon áradt ki a Szentlélek Jézus tanítványaira, az apostolokra. Pünkösdi szokás, hogy a május elsején -udvarlás céljából- felállított májusfát ekkor bontják le; a tavaszköszöntés, amikor kora hajnalban az ablakokba vagy a ház kerítéslécei közé tűznek zöld ágakat, virágokat, de ekkor szokás pünkösdi királyt is választani. Már a középkorban is ismert szokás, ekkor ügyességi versenyen (tuskócipelés, karikába dobás) kiválasztották a megfelelő legényt, aki a pünkösdi király lett, és ő minden lakodalomba, mulatságra, ünnepségre hivatalos volt, a kocsmákban ingyen ihatott. Persze ezeken kívül még számos szokás van, amelyeket javarészt már nem is ismerünk.

Természetesen a mai világ kezei ezt az ünnepet is átírták, kevés hagyomány maradt meg: a tavaszköszöntő, a májusfabontás és a pünkösdi király választása. Van, aki köszönti a tavaszt és van, aki nem. Ugyanez van a májusfabontással is. Nem mindenki készít májusfát, és ha készít is, nem biztos, hogy pünkösdig vár a díszek leszedésével. A királyválasztás sem olyan, mint régen. Ma már csak az óvodákban és az iskolában vannak királyválasztó versenyek, feladatok egyaránt fiúk és lányok számára. A két győztes pedig egy napra vagy egy hétre a „Pünkösdi királpár” lesz abban az iskolában, ahol nyertek. Nem épp a legtökéletesebben, de mégis megőrizzük a pünkösdi tradíciókat, aminek nagyon örülök.

A főbb ünnepek bemutatása és hosszú, bíráló monológjaim lassan befejeződnek, de még összegezném a "művem", mielőtt e betűvetésnek vége. Ezek az ünnepek nagyon szépek és meghittek, és azok is maradnak -még akkor is, ha a mai világ nem annyira hagyományőrző-, mivel már több ezer éve ünnepelt események, amelyeket nem lehet megmásítani teljesen, mert változzon a világ akármennyit, ezeknek az ünnepeknek ugyanolyan marad a sémájuk. Természetesen ettől

még változtatni kell a mostani helyzeten. A fiataloknak meg kell mutatni, hogy nem minden ünnep a pénzért, az ajándékokért és az iskolából való legális lógásért van. Rá kell jönniük, hogy nézzenek a dolgok mögé. Ha pedig egyedül nem tudnak, akkor a felnőtteknek kell megtanítani nekik ezt. Bízom benne, hogy végre egyszer észrevesszük -mi tinédzserek-, hogy ez így nem helyénvaló, és teszünk ellene, mert ha nem teszünk ellene, akkor a mi gyermekeink és unokáink sem fogják tudni igazán átélni ezeket az ünnepeket, és sosem lesznek igazán teljesen boldog emberek.

Források:

Ünnepeink-Szénási Sándor- Református egyházi év- Kálvin kiadó

https://hu.wikipedia.org/wiki/Luther_M%C3%A1rton

<https://hu.wikipedia.org/wiki/Reform%C3%A1ci%C3%B3>

https://hu.wikipedia.org/wiki/Kar%C3%A1csonyi_%C3%BCnnek%C3%B6r

<https://hu.wikipedia.org/wiki/H%C3%BAsv%C3%A9t>

<https://hu.wikipedia.org/wiki/P%C3%BCnk%C3%B6sd>

Pályázó: Rónai Krisztián Gábor a Nyíregyházi Kölcsey Ferenc Gimnázium tanulója

Elérhetőségeim:

Telefon: 06313286514

Lakhely: 4400, Nyíregyháza Újszőlő utca 43 TT/3

E-mail cím: ronai.k@indamail.hu vagy wingsoffreedom9988@gmail.com

Felkészítő tanár: Dr. Murányiné Csorba Zsuzsanna